

**2022 ОНЫ СТРАТЕГИ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН ХЭРЭГЖИЛТ**  
(Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар)

2023 оны 01 дүгээр сарын 27

Бүтэц	№	Бодлогын баримт бичигт тусгагдсан, болон үндсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэх зорилт, арга хэмжээ	Зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ /сая/	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин	Төлөвлөсөн онд хүрэх түвшин	Хариуцах байгууллага	Хувь
						2022		
<b>Ерөнхий чиг үүргийн нэр: 1. Байгалийн баялаг, байгаль орчин, аялал жуулчлал</b>								
<b>Үндсэн чиг үүргийн нэр: 1. Уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах, орчны бохирдлыг бууруулах</b>								
Зорилт	1	Төв суурин газрын орчны бохирдлын түвшинг бууруулна.	-	Агаарын чанарын индексийн түвшин Индекс	0	100>	Аймгийн төвд жижиг оврын тоосонцрын багажтай болсноор 2022 оны 1 дүгээр сараас эхлэн агаарын жижиг ширхэгт тоосонцрыг /PM2.5/ тогтмол хэмжиж эхэлсэн бөгөөд агаарын чанарыг 3 төрлийн үзүүлэлтээр үнэлэхэд агаарын чанарын индекс 0-50 /100>/ буюу хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөгүй, агаар цэвэр ангилалд багтаж байна.	75
			-	Бохирдсон хөрсний талбайн хэмжээ /бууралт/ га	205	123	Хог хаягдлын төвлөрсөн цэгийн тохижилтын ажил Хулд суманд 0.2 га, Дэлгэрцогт суманд 0.2 га, Эрдэнэдалай суманд 7 га, Адаацаг суманд 1.5 га, Сайнцагаан суманд 4 га талбайд шууж, булшлах ажил хийгдэж бохирдсон хөрсний талбайн хэмжээ 12.9 га-р буурч 129.8 байснаас 116.9-д хүрч буурсан үзүүлэлттэй байна.	

Арга хэмжээ	1	Утаа бага ялгаруулах төвлөрсөн халаалтын зуухны тоог нэмэгдүүлэх	УТ 608.5	15 квт-аас дээш хүчин чадалтай зуухны тоо	2	3	БОАЖЯамнаас санхүүжүүлэн “Регал инженеринг” ХХК-тай гэрээ байгуулсны дагуу “Дундговь –Ус” ОНӨҮГ-ын 2 дугаар зууханд 3, “Тэвшийнговь” ХХК-ийн зууханд 1, “Ган-Илч” ХХК-ийн зууханд 4, нийт төвлөрсөн халаалтын 15 квт-аас дээш хүчин чадалтай 8 зуухны янданд утаа шүүгч суурьшуулах ажил хийгдсэн. Улсын төсвийн 608.5 сая төгрөгийн хөрөнгө зарцуулсан.	100
	2	Нам даралтын зуухны тоог бууруулах	-	Нам даралтын зуухны бууралтын тоо	80	70	“Агаар бохирдуулагч эх үүсвэрийн тооллого”-ийг БОАЖГазар, УЦУОШТөв хамтран зохион байгуулсан. Тооллогын дүнгээр Хулд суманд 4 Байгууллага, Эрдэнэдалай суманд 1 ААНэгж төвлөрсөн халаалтын зууханд холбогдож 15-100 квТ-ын нам даралтын зуухны тоо 69 болж буурсан үзүүлэлттэй байна.	100
	3	Гэр хорооллын бүсэд сайжруулсан ариун цэврийн байгууламж, эко жорлонг нэмэгдүүлэх		Гэр хорооллын сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжтай өрхийн эзлэх хувь	28	34	Сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжтай өрх болзолт уралдааныг 3 сарын хугацаанд зохион байгуулж 13 айлын материал ирж эхний 5 байрыг шалгарууллаа. Аяны хүрээнд 4670 нүхэн жорлонд ариутгал хийж, 19 удаагийн сургалтад 943 иргэн хамруулсан. Дэлгэрцогт суманд 1, Дэрэн суманд 4 өрх сайжруулсан ариун цэврийн байгууламж, Гурвансайхан сумд 2 өрх шинээр шаардлага хангасан	83,3

							бохирын шугамд холбогдлоо. Гэр хороололд нийт 7 өрх ариун цэврийн байгууламжаа байгальд ээлтэй байдлаар шийдэж аймгийн хэмжээний эко жорлонгийн тоог 42 болгож, нийт сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжтай өрх 33 хувийг эзэлж байна.	
4	Бүх цэвэрлэгээг байгуулах	нийтийн зохион	ОНТ 0.8	Цэвэрлэсэн талбайн хэмжээ /Га/	325	250	Нийтийн эдэлбэр талбайн бүх нийтийн их цэвэрлэгээг 15 суманд 23 удаа зохион байгуулж давхардсан тоогоор 87 аж ахуйн нэгж, байгууллагын 3282 ажилчид, албан хаагчид, иргэдийг хамруулан нийт 261.3 га талбайгаас 422.5 тн энгийн хог хаягдлыг орон нутгийн төсвийн 0.8 сая төгрөгийн хөрөнгө зарцуулан цэвэрлэж хог хаягдлын нэгдсэн цэгт төвлөрүүлсэн.	100
5	Төв суурин газрын төвлөрсөн хогийн цэгийн талбайг шууж, булшлах		ОНТ 75.2 Хувийн хэвшил 48.0	Тухай жилд шууж булшилсан талбайн хэмжээ Га	35	21	Хог хаягдлын төвлөрсөн цэгийн тохижилтын ажил Хулд суманд 0.2 га, Дэлгэрцогт суманд 0.2 га, Эрдэнэдалай суманд 7 га, Гурвансайхан суманд 15 га, нийт 4 сумын 22.4 га газарт шууж, булшлах ажил хийгдсэн. Орон нутгийн төсвийн 75.2 сая, хувийн хэвшлийн 48.0 сая төгрөгийг зарцуулав.	100
6	Ангилан ялгах хогийн савны тоог нэмэгдүүлэх		ОНТ 13.4 Хувийн хэвшил 14.0	Нэмэгдүүлсэн хогийн савны тоо	25	230	Сайнцагаан, Говь-угтаал, Сайхан-овоо, Баянжаргалан, Цагаандэлгэр, Дэрэн, Өлзийт, Луус, Гурвансайхан, Дэлгэрцогт, Өндөршил, Эрдэнэдалай сумдад	97.3

							хуванцар цуглуулах болон 3 төрлөөр ангилан ялгах, эмнэлгийн хог хаягдал ялгах зориулалт бүхий хогийн сав нийт 94 аж ахуйн нэгж, байгууллага шинээр байршуулж, аймгийн хэмжээний нийт ангилан ялгах хогийн сав 224 болж нэмэгдэв. Орон нутгийн төсвийн 13.4 сая төгрөг, Хувийн хэвшлийн 14.0 сая төгрөг, нийт 17.4 сая төгрөг зарцуулав.	
<b>Үндсэн чиг үүргийн нэр:2. Усны нөөцийг бохирдол, хомсдолоос хамгаалах</b>								
Зорилт	1	Цэвэршүүлсэн усаар хангагдсан хүн амын эзлэх хувь 2020 онд 28 хувь байсныг 2024 онд 44 хувьд хүргэнэ.	ОНТ 20.0 БХНСАХЗ 19.7	Цэвэршүүлсэн усаар хангагдсан хүн амын эзлэх хувь	28	36	Дэлгэрхангай суманд 2 цэвэршүүлэх төхөөрөмж шинээр суурилуулснаар аймгийн хэмжээнд хүн амын 36 хувь нь шаардлага хангасан цэвэршүүлсэн ундны усны эх үүсвэрээр хангагдсан.	100
Арга хэмжээ	1	Цэвэршүүлэх төхөөрөмжийг ус хангамжийн 8 эх үүсвэрт суурилуулах	ОНТ 20.0	Тухайн жилд суурилуулсан төхөөрөмжийн тоо	-	2	Дэлгэрхангай суманд орон нутгийн хөгжлийн сангийн 20 сая төгрөгийн хөрөнгөөр 2 тн нөөцийн савтай цэвэршүүлэх төхөөрөмжийг сумын төвийн ундны усны 2 эх үүсвэр дээр суурилуулав. Орон нутгийн төсвөөс 20.0 сая төгрөг зарцуулав.	100
	2	Усны сан бүхий газарт хамгаалалтын бүс тогтоох, тэмдэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах	БХНСАХЗ 4.7	Тэмдэгжүүлсэн булгийн тоо	-	50	Тус аймгийн хэмжээнд усны нөөцийг хомсдох, бохирдохоос хамгаалах, үер, усны гамшгаас сэргийлэх зорилгоор 160 булаг, нуур тойромд 40909,29 га усны сан бүхий газар нутгийг аймгийн ИТХурлын 2022 оны 04 дүгээр	100

							сарын 13-ны өдрийн 27 дугаар тогтоолоор орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авсан. Дэлгэрхангай, Баянжаргалан, Сайнцагаан, сумдын нутагт усны сан бүхий газрын онцгой хамгаалалтын бүсэд 37, нийт 59 булгийн эх дээр тэмдэг, тэмдэглэгээг байршуулав. БХНСАХЗардлаас 4.7 сая төгрөг зарцуулав.	
3	Булгийн эхийг хашиж хамгаалах, тохижуулах ажлыг зохион байгуулах	БХНСАХЗ 15.0	Хашсан булгийн тоо	53	59	Луус сумын “Зодохын булаг”, Хулд сумын “Жирмийн булаг”, Сайхан-Овоо сумын “Жарантайн булаг”-ийн эхийг хашин хамгаалах гэрээг тус сумдын Засаг дарга нартай гэрээ байгуулан гүйцэтгүүлж, газрын даргын А/20 дугаар тушаалаар байгуулагдсан ажлын хэсэг актаар хүлээн авлаа. Тус булгуудыг хашиж хамгаалснаар урсац нэмэгдэж 16 өрхийн бог, бод нийлсэн 10655 мал ундаалах боломжийг бүрдүүллээ. Нийт 59 булгийн эхийг хашиж хамгаалав. БХНСАХЗардлаас 15.0 сая төгрөг зарцуулав.	100	
<b>Үндсэн чиг үүргийн нэр:3 Ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх</b>								

Зорилт	1	Ногоон байгууламжийн хэмжээ 2020 онд 369.4 га байсныг 2024 онд 569.4 га-д хүргэж, ургалтын хувийг нэмэгдүүлнэ.	УТ 90.0 ОНТ 122.0 Хувийн хэвшил 116.3	Ногоон байгууламжийн хэмжээ га	369.4	469.4	“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөн, “Дундговно ногооруулья” хөтөлбөрийн хүрээнд аймгийн хэмжээнд 122884 мод, сөөг тарьж ургууллаа. “Газрын доройтлыг бууруулах, цөлжилтөөс сэргийлэх” хөтөлбөрийн хүрээнд 8 га, ойн зурвас байгуулах ажлын хүрээнд 5 га, “Эрдэнэс силвер ресурс” ХХК эзэмшлийн газар дээрээ 37.5 га нийт 50.5 га газарт ойн зурвас байгуулж нийт ногоон байгууламжийн хэмжээ 469.9 га болсон.	100
			Ургалтын хувь	75	77	Ургалт 77%-тай байна.		
Арга хэмжээ	1	Тухайн жилийн сумдын ГЗБ-ын төлөвлөгөөнд ногоон байгууламж хийх газрын байршил, талбайн хэмжээг тусган батлуулах	-	Батлуулсан сумын тоо	15	15	Аймгийн хэмжээнд ойн зурвас байгуулахаар 750.91 га, мод үржүүлгийн газар байгуулах зориулалтаар 104.33 га, 15 суманд нийт 855.24 га газрыг 2022 оны газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд тусган батлуулсан.	100
	2	Төв суурин газрын ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх	УТ 90.0 БХНСАХЗ 12.5	Тухайн жилд нэмэгдсэн ногоон байгууламжийн хэмжээ /га/	5	5	Сум дундын ойн ангиас Өлзийт суманд 2, Дэлгэрхангай суманд 2, Говь-Угтаал суманд 1, нийт 5 га талбайд ойн зурвас байгуулах ажлыг тус сумдын Засаг даргатай байгуулсан гэрээний дагуу гүйцэтгүүлж, аймгийн Засаг даргын А/382 тоот захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсэг газар дээр нь актаар хүлээн авлаа. Газрын доройтлыг бууруулах, цөлжилтөөс сэргийлэх” хөтөлбөрийн хүрээнд	100

							Эрдэнэдалай суманд 8 га талбайд ойн зурвас байгуулах ажлыг “Тэнгэрлэг ой” ХХК гүйцэтгэж аймгийн ЗДТГазрын даргын А/240 тоот тушаалаар томилогдсон ажлын хэсэг газар дээр нь актаар хүлээн авлаа.	
	3	Иргэн, ААНБайгууллагыг өөрийн болон нийтийн эзэмшлийн талбайд мод сөөг тарих ажлыг зохион байгуулах	УТ 90.0 ОНТ 122.0 Хувийн хэвшил 116.3	Жилд тарьсан модны тоо	13845	27000	“Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн, “Дундговио ногооруулья” хөтөлбөрийн хүрээнд “Бүх нийтээр мод тарих үндэсний өдөр”-ийг 2 удаа зохион байгуулж, 1053 өрх, 147 аж ахуйн нэгж, байгууллагын 5690 иргэнийг хамруулан мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгч ажиллалаа. Нийт 122884 мод, сөөг тарьж ургуулж байна. Улсын төсвөөр 90.0, орон нутгийн төсвөөр 122.0, хувийн хэвшлийн хөрөнгөөр 116.3 сая төгрөг зарцуулав.	100
<b>Үндсэн чиг үүргийн нэр:4 Газрын доройтлыг бууруулах, байгалийн баялгийг хамгаалах, нөхөн сэргээх</b>								
Зорилт	1	Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн нийт газарт ногдох нөхөн сэргээсэн талбайн эзлэх хувь 2020 онд 8.3 байсныг 2024 онд 24.6 хувь болгоно.		Нөхөн сэргээсэн талбайн эзлэх хувь	8.3	16.5	Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн нийт газарт ногдох нөхөн сэргээсэн талбайн хэмжээ 16.6 хувийг эзэлж байна.	100
	1	Уул уурхайн болон бусад үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн газарт техникийн нөхөн сэргээлтийг 80 га-р нэмэгдүүлэх	Хувийн хэвшил 110.4	Техникийн нөхөн сэргээсэн талбайн хэмжээ га	79.6	119.6	Нөхөн сэргээлтийн ажлыг эрчимжүүлэх, эвдэрсэн газрыг бууруулах зорилгоор “Нөхөн сэргээлт-2024” арга хэмжээний хүрээнд баталсан төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг ханган ажиллаж	

Арга хэмжээ							<p>байна. Нийт 6 сумын нутаг дэвсгэрт 9 талбар бүхий газарт 7.77 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийгдсэн.</p> <p>Үүнд: Уул уурхайн олборлолтын улмаас эвдэрсэн газарт 5.31 га, хайгуулын улмаас эвдэрсэн талбайд 0.12 га, эзэнгүй эвдэрсэн газарт 2.3 талбайд тус тус техникийн нөхөн сэргээлт хийгдэж нийт нөхөн сэргээгдсэн талбайн хэмжээ 121.02 га-д хүрсэн.</p>	100
	2	Уул уурхайн болон бусад үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн газарт биологийн нөхөн сэргээлтийг 20 га-р нэмэгдүүлэх	Хувийн хэвшил 12.0	Биологийн нөхөн сэргээсэн талбайн хэмжээ га	1	11	<p>Тус аймгийн 4 сумын нутаг дэвсгэрт 5 аж ахуйн нэгж 4.2 га талбайд мод бут, олон наст ургамал тарьж ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлсэн, мөн эзэнгүй эвдэрсэн газрын тооллогын дүнг өмнөх тооллогын дүнтэй харьцуулахад Дэлгэрцогт сумын 14.54 га газар байгалийн аясаар ургамалжин нөхөн сэргээгдсэн үзүүлэлт гарсан. Нийт биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбай 24.74 га-д хүрсэн.</p>	100
	3	Уул уурхайн төслийн байгаль орчныг хамгаалах, биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх	ХХ 51.6	үр өгөөжийг нэмэгдүүлсэн төслийн тоо	5	15	<p>2022 онд уул уурхайн ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулах 12 ААНэгжийн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг тусгуулсан. Үүнээс 7 ААНэгж 22600 мод, 2 ААНэгж 11 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт, 1 аж ахуйн нэгж уст</p>	100



							цэгийн тохижилт, цөөрмийн ажлыг тус тус хийж гүйцэтгэв. Ингэснээр уул уурхайн 17 төсөлд биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг тусгуулсан.Хувийн хэвшлийн 51.6 сая төгрөг зарцуулав	
	4	Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн үйл ажиллагаанд жилд 2-оос доошгүй удаа нутгийн захиргааны болон хууль хяналтын байгууллагуудын нэгдсэн шалгалт явуулж, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж тодорхой ажил зохион байгуулах	-	Нэгдсэн хяналт шалгалтын тоо	1	2	7 удаагийн хяналт шалгалтаар давхардсан тоогоор уул уурхайн 19-н аж ахуй нэгжид Мэргэжлийн хяналтын газар, Тагнуулын газар, сумын ЗДТГазрын хамтарсан хяналт, шалгалт хийн зөрчлийг илрүүлж үйл ажиллагааг зогсоосон.	100
<b>Үндсэн чиг үүргийн нэр: 5 Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн сүлжээг өргөжүүлэх</b>								
Зорилт	1	Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээ 2020 онд 27 хувь байсныг 2024 онд 33.8 хувьд хүргэнэ.		Нийт газар нутагт эзлэх хувь	27	32.5	Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2022 оны 37 дугаар тогтоолоор “Сүм хөх бүрд” аймгийн тусгай хамгаалалттай газрыг ангилал дээшлүүлж 32588.17 га талбайг улсын тусгай хамгаалалтад оруулах саналыг аймгийн Засаг даргын албан бичгээр БОАЖЯаманд хүргүүлэв. Ингэснээр улс, орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар	100

							нутгийн хэмжээ 32.9 хувь болж нэмэгдэв.	
Арга хэмжээ	1	Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг нэмэгдүүлэх	БХНСАХЗ 6.8	Улсын тусгай хамгаалалттай нутгийн хувь	5.7	10.2	“Сүм хөх бүрд” аймгийн тусгай хамгаалалттай 548.5 га газрын талбайн хэмжээг нэмэгдүүлж 32588.17 га болгон улсын тусгай хамгаалалтад оруулахаар Адаацаг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2022 оны 08 дугаар тогтоол, аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын 2022 оны 37 дугаар тогтоол тус тус гаргуулж, албан бичгээр БОАЖЯаманд хүргүүлж. Ингэснээр улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээ 5.7 хувиас 10.6 хувь болсон.	100
	2	Орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг нэмэгдүүлэх	-	Орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хувь	21.3	22.3	Хулд сумын Олдохын хийд, Дэрэн сумын Бумбатын овоо, Бумбатын шорвог, Тэгшийн суурин орчмын сумын тусгай хамгаалалттай газруудын тогтоолыг шинэчилж газар нутгийг өргөтгөн сумын ИТХурлаар батлав. Ингэснээр орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээ 21.8 хувиас 22.5 хувь болж нэмэгдэв.	100
<b>Үндсэн чиг үүргийн нэр: 6 Биологийн олон янз байдлыг зохистой ашиглах, хамгаалах</b>								
Зорилт	1	Биологийн олон янз байдлын нөөцийг хамгаалах, арга хэмжээний тоог нэмэгдүүлэх	-	Тухайн жилд зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо	13	23	Идлэг шонхор шувууны үржлийг дэмжих зорилгоор Адаацаг сум 3 шонхрын үүр, 13 суултуур, Дэрэн сум 8 суултуур байгуулж, засаж янзалсан.	100

							<p>"Шивүүрт цульхир" /Agriophyllum pungens (Vahl)Link/ ургамлыг хамгаалах, нөхөн сэргээх зорилгоор Сум дундын ойн ангийн 0,1 га талбайд тарималжуулж, дуслын системээр байнгын усалгааг шийдэв.</p> <p>6 агнуурын бүсэд 37 удаагийн давтамжтайгаар 511 боодол өвс, 12 тонн хужир, мараа тавьж зэрлэг амьтдад биотехникийн арга хэмжээ авсан.</p> <p>Нийт 51 арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэв.</p>	
Арга хэмжээ	1	Зэрлэг амьтдын амьдрах орчин нөхцлийг сайжруулж, идэш тэжээлийн хомсдолоос үүссэн зүй бус хорогдлоос сэргийлж, биотехникийн арга хэмжээ авах.	ОНТ 20.0 Хувийн хэвшил 5.0	Биотехникийн арга хэмжээний тоо	10	22	<p>Тус аймгийн 8 сум, улс, орон нутгийн тусгай хамгаалалттай 4 газар, 6 агнуурын бүсэд 511 боодол өвс, 12 тонн хужир, мараа тавьж зэрлэг амьтдад биотехникийн арга хэмжээ авсан.</p> <p>Тусгай хамгаалалттай 8 газарт зэрлэг амьтан ажиглах камер байрлуулж, зэрлэг амьтдын хоол тэжээлийн байдал, хууль бус ан зэргийг хянах боломжтой болж Сайхан-Овоо сумын агнуурын бүс гандуу, хуурайшилтай байсан тул зэрлэг амьтдын хорогдлоос сэргийлж шинээр 1 уст цэг, Өлзийт сумын Хөтлийн усанд шинээр 1 уст цэг нийт 2 уст цэг байгуулж нийт 24 био техникийн арга хэмжээг зохион байгууллаа.</p> <p>Орон нутгийн төсөв 20.0 сая.төг,</p>	100

							хувийн хэвшлийн 5.0 сая.төг, нийт 25 сая төгрөгийг зарцуулсан.	
	4	Байгалийн ашигт ургамлыг хамгаалж, тарималжуулах.	БХНСАХЗ 2.9	Тухайн жилд хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тоо	-	1	Ховор ургамлын жагсаалтад орсон "Шивүүрт цульхир" /Agriophyllum pungens (Vahl)Link/ ургамлын үрийн жишиг плантаци байгуулах зорилгоор Сум дундын ойн ангийн мод үржүүлгийн газрын 0,1 га талбайд үрээр тарималжуулж, дуслын системээр байнгын усалгааг шийдсэн. БХНСАХЗардлаас 2.9 сая төгрөгийг зарцуулав.	100
<b>Үндсэн чиг үүргийн нэр: 7 Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх</b>								
Зорилт	1	Гадаад, дотоод жуулчдын тоог 40000-д хүргэнэ.	-	Тухайн жилийн жуулчдын тоо	19.5	23.0	Аймгийн байгалийн үзэсгэлэнт газруудын нэвтрэх цэг болон зочид буудал, жуулчны бааз, сувилал, гэр буудал, эвент арга хэмжээний нэгтгэсэн дүнгээр гадаадын 9657 жуулчин, дотоодын 30257 жуулчин ирсэн байна. Нийт 39914 аялагч, жуулчид ирсэн.	100
Арга хэмжээ	1	Аялал жуулчлалын гол бүс нутгийг түшиглэсэн аялал жуулчлалын төв, цогцолборыг төр, хувийн хэвшлийн түншлэл, гадаадын хөрөнгө оруулалтаар байгуулахыг бодлогоор дэмжиж, хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх	УТХО 70.0 Хувийн хэвшил 200.0	Жуулчин хүлээн авах хүчин чадал Ор хоног	1004	1100	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар "Ижий говь" төсөл, хөтөлбөрөөр 2 цомцог гэр 8 ор хоног, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтаар Цагаан суварга байгалийн үзэсгэлэнт газар "Говь хулан" жуулчны бааз 10 гэр 40 ор хоног, Бага газрын чулуунд Чандмань гэр буудал 12 гэр 48 ор хоног нэмэгдэж аймгийн хэмжээнд нийт ор хоногийн тоо 1140 боллоо.	100

							Улсын төсвийн 70.0 сая төгрөг, хувийн хэвшлийн 200.0 сая төгрөг зарцуулав.	
2	Аялал жуулчлалын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй аж ахуй нэгжүүдэд үйлчилгээний стандартыг хэрэгжүүлэх	-	Стандартын хэрэгжилтийн үнэлгээний хувь	80	85	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2022 оны 05 дугаар сарын 03-ны өдрийн 76 дугаар тоотой аялал жуулчлалын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг 10 аж ахуйн нэгжид үйлчилгээний стандарт, тохирлын гэрчилгээний чиглэлээр сургалт зохион байгуулсан. Аялал жуулчлалын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй 2 аж ахуй нэгжид тохирлын үнэлгээ хийсэн бөгөөд стандартын хэрэгжилтийн үнэлгээний дундаж 90 хувьтай байна.	100	
3	Жуулчдын голлон зорих газруудыг тохижуулж, эко ариун цэврийн байгууламж бүхий отоглох цэгүүдийг байгуулах	УТХО 197.2	Байгуулагдсан отоглох цэгийн тоо	1	3	Тус аймгийн Гурвансайхан сумын Их газрын чулуу, Өлзийт сумын Цагаан суварга байгалийн үзэсгэлэнт 2 газарт “Отоглох цэг” байгуулсан. Отоглох цэгт 1,2 га талбайн хамгаалалтын хашаа, Машины зогсоол 40, Майхан барих талбай 31, Ариун цэврийн байгууламж 24 мкв байр, септик танктай, Шингээлтийн талбай 36 мкв, ОО 5, Угаалтуур 2, Ус нөөцлөх сав 2, Явган зам 120 м, Гэрэлтүүлэг 8, Сүүдрэвч 2, Ширээ, сандал 4, Гал түлэх цэг 2, Шорлогийн зуух 2, Угтах хаалга, Мэдээллийн самбар 2, Тэмдэг, тэмдэглэгээ 13, Тэмээн зэл 1 ширхгийг хийсэн. Газрын	100	

							харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газрын даргын 2022 оны Дугаар 21/2022 үүрэг даалгаврын биелэлт, актаар хүлээж авсан. Аймгийн хэмжээнд нийт 3 газарт “Отоглох цэг” байгуулагдсан. Улсын төсвийн 197.2 сая төгрөг зарцуулав.	
4	Олон улсын үзэсгэлэнд оролцож, орон нутгаа сурталчлах	БХНСАХЗ 2.4 Хувийн хэвшил 2.6	Тухайн жилд жуулчин хүлээн авахаар байгуулсан гэрээний тоо	100	200	“ITM 2022” олон улсын аялал жуулчлалын үзэсгэлэн, “УЛААНБААТАР ТРАВЭЛ ЭКСПО- 2022” үндэсний аялал жуулчлалын үзэсгэлэнд Дундговь аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар, Говийн шуранхай АЖХолбоо, 10 аж ахуйн нэгж, байгууллага, 3 иргэн нэгдсэн зохион байгуулалттай оролцож, тур оператор компаниудтай 2023 онд жуулчин хүлээн авах 257 гэрээ байгуулж, 2600 тараах материал тарааж ажиллалаа. Нийт 2 үзэсгэлэнд 10 аж ахуйн нэгж, байгууллага, 3 иргэн оролцож 257 гэрээ байгуулав. БХНСАХЗардлаас 2.4 сая төгрөг болон хувийн хэвшлээс 2.6 сая төгрөг зарцуулсан.	100	
5	Цахим технологид суурилсан аялал жуулчлалын гадаад, дотоод сурталчилгааг өргөжүүлэх	ОНТ 20.0	Цахим үйлчилгээнд хамрагдсан ААНэгжийн тоо	-	8	Айхотел ХХК-тай гэрээ байгуулж “Dundgovi” аялал жуулчлал, бизнес эрхлэлтийг дэмжсэн гар утасны апплейкешн, платформыг хийлгэсэн. Энэхүү платформд жуулчны бааз, зочид буудал, дэн	100	

							буудал, гэр буудал, худалдаа үйлчилгээний нийт 56 аж ахуйн нэгж, байгууллага хамрагдсан. Орон нутгийн төсвийн 20.0 сая төгрөгийг зарцуулав.	
6	Байгалийн үзэсгэлэнт газрыг түшиглэн уламжлалт, өв соёлын эвент арга хэмжээ зохион байгуулах	ОНТ 28.0 БХНСАХЗ 1.0	Тухайн жилд зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо	1	2	Цагаан суварга байгалийн үзэсгэлэнт газрын “Говь каравансерай” жуулчны баазтай хамтран 6 сард зохион байгуулсан “Сэтгэшгүй оддын чуулган” эвент арга хэмжээнд 220 аялагч, Адаацаг сумын “Сүм хөх бүрд” байгалийн дурсгалт газарт 9 сард зохион байгуулсан “Адууны өв соёлын баяр” эвент арга хэмжээнд 15 сумын 42 адуучин оролцож, гадаад, дотоодын 1200 аялагч, нийт 2 эвент арга хэмжээнд 1420 гадаад, дотоодын жуулчид үзэж сонирхсон. Орон нутгийн төсвөөс 28.0 сая төгрөг, БХНСАХЗардлаас 1.0 сая төгрөг зарцуулав.	100	
7	Нутгийн иргэдэд түшиглэсэн жуулчин хүлээн авах малчин өрхийн нэгдсэн сүлжээг бий болгож дэмжлэг үзүүлэх	ОНТ 33.0	Хамрагдсан малчин өрхийн тоо	-	20	“Дундговьд төвлөрцгөө” аялал жуулчлалын анхдугаар форумыг 03 дугаар сарын 05, 06-ны өдрүүдэд орон нутгийн аялал жуулчлалын үйлчилгээний стандартыг сайжруулж, чадавхыг нэмэгдүүлэх илтгэл мэдээлэл, сургалтад 175 салбарын ажилтныг, Германы хамтын ажиллагааны нийгэмлэг GIZ (space) төсөлтэй хамтран Нутгийн иргэдэд аялал жуулчлал	100	

